

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาของปัญหาและปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ มนุษย์ที่มีคุณภาพถือได้ว่าเป็นรากฐานที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาประเทศ ดังพระบรมราโชวาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชตอนหนึ่งว่า “ การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างและพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติและคุณธรรมของบุคคล สังคมและบ้านเมืองใดให้การศึกษาที่ดีแก่เยาวชนได้อย่างครบถ้วนล้วนพอดีกับทุกๆ ด้าน สังคมและบ้านเมืองนั้น ก็จะมีผลเมืองที่มีคุณภาพซึ่งสามารถธำรงรักษาความเจริญมั่นคงของประเทศชาติไว้และพัฒนาให้ก้าวหน้าต่อไปได้ตลอด” (กรมวิชาการ, 2543 : พระบรมราโชวาท) จากพระบรมราโชวาทของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงกล่าวถึงนั้น ถือได้ว่าการศึกษาคือหัวใจของการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ดังนั้นการพัฒนาการศึกษาให้ได้มาตรฐานและมีคุณภาพจึงเป็นส่วนหนึ่งที่จะช่วยนำประเทศไปสู่การพัฒนาและทำให้ประเทศมีความเจริญมั่นคงในทุกๆ ด้าน จากแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติฉบับต่างๆ ต่อเนื่องถึงแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 7 พ.ศ. 2535-2539 การพัฒนาการศึกษาของไทยกล่าวโดยสรุปว่า ภาพการศึกษาของไทยอยู่ในระดับที่น่าเป็นห่วง ความรู้ความสามารถของเด็กไทยโดยเฉลี่ยอ่อนลงทั้งในด้านกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์อย่างมีเหตุผล การริเริ่มสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา ความรู้ทางวิชาการด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย รวมทั้งคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในด้านความมีคุณธรรม จริยธรรม ระเบียบวินัย รวมทั้งการบริหารและการจัดการศึกษาของไทยมีลักษณะรวมศูนย์อำนาจอยู่ส่วนกลาง ทำให้การตัดสินใจในการบริหารงานวิชาการ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงบประมาณเกิดความล่าช้า นอกจากนี้การที่ประชาชนหรือองค์กรประชาชนยังไม่มีโอกาสเข้าร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ทำให้การดำเนินการศึกษาไม่สามารถสนองตอบความต้องการของชุมชนได้อย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, ม.ป.ป. : 52-53) ประกอบกับในสภาพปัจจุบันนี้ประเทศของเรากำลังประสบกับวิกฤตการณ์ทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง วัฒนธรรมและสังคม ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทำให้ทุกฝ่ายตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปการศึกษาเพื่อกอบกู้สถานการณ์ของประเทศที่กำลังตกต่ำให้กลับฟื้นเป็นชาติที่มีความมั่นคงในทุกด้านเหมือนในอดีต อีกทั้งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้กำหนดไว้ในมาตรา 43 ระบุว่า “ บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมี

คุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาอบรมของรัฐต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชนตามที่กฎหมายบัญญัติ” (สำนักงานสภาสถาบันราชภัฏ, 2541 : 13) จากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ตามมาตราดังกล่าว ทำให้มีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและเพื่อที่จะปรับปรุงระบบการจัดการการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมในสภาพปัจจุบัน

เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพพร้อมทั้งได้มาตรฐานและสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประกาศระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 (กระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป. : 1-4) ให้สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคณะกรรมการสถานศึกษาทุกสถานศึกษา แต่ไม่รวมสถานศึกษาที่จัดการศึกษาเฉพาะทางตามความต้องการและความชำนาญของหน่วยงานตามมาตรา 21 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 โดยระบุให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาอย่างน้อยสถานศึกษาละเจ็ดคนแต่ไม่เกินสิบห้าคน ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครองจำนวนไม่เกินสองคน ผู้แทนครูจำนวนไม่เกินสองคน ผู้แทนองค์กรชุมชนจำนวนไม่เกินสองคน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนไม่เกินสองคน ผู้แทนศิษย์เก่าจำนวนไม่เกินสองคน ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินสี่คนและให้ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการและได้กำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่ดังนี้

1. กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
2. ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา
3. ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น
4. กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา
5. ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึง

มีคุณภาพและได้มาตรฐาน

6. ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความ

ความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

7. เสนอแนวทางและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

8. ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอกและภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

9. เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยากรของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

10. ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน

11. แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้ตามที่เห็นสมควร

สภาพการศึกษาของไทยในปัจจุบันและระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ในขณะที่สถานศึกษาทุกสถานศึกษาได้ประกาศรับสมัครและคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามจำนวนและสัดส่วนของคณะกรรมการที่กำหนดไว้ในระเบียบและได้ปฏิบัติตามหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 เพื่อให้สถานศึกษามีการบริหารและการจัดการศึกษาบรรลุตามความมุ่งหมายและหลักการตามในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 สำหรับงานวิจัยในเรื่องของการดำเนินงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 นั้นยังไม่มีข้อมูลของการวิจัย มีเฉพาะงานวิจัยที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2539 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในส่วนของโรงเรียนประถมศึกษา และงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ซึ่งได้ทำการวิจัยก่อนมีระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ซึ่งจกผลการศึกษาคำเนินงานของคณะกรรมการ โรงเรียนมัธยมศึกษา ตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ของ สวัสดิ์ วงศ์วัจนสุนทร (2540 : บทคัดย่อ) สรุปได้ว่า สภาพการดำเนินงานของคณะกรรมการโรงเรียน มีการจัดตั้งคณะกรรมการ โรงเรียน โดยส่วนใหญ่ด้วยวิธีการที่ผู้บริหาร โรงเรียนเป็นผู้เชิญมาเป็นคณะกรรมการ และคณะกรรมการส่วนใหญ่เคยมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนมาก่อน ซึ่งจุดอ่อนของการจัดตั้งคณะกรรมการ โรงเรียนคือ คณะกรรมการ ไม่มีส่วนร่วมในการแต่งตั้ง สำหรับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการนั้น คณะกรรมการส่วนใหญ่ได้มีส่วนร่วมวิเคราะห์นโยบายและเป้าหมายการปฏิรูปการศึกษา วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและปัญหาของโรงเรียน ร่วมกำหนดแผนปรับปรุงการบริหารและการจัดการกับแผนงาน โครงการที่กำหนดไว้ในแผน ร่วมกิจกรรมรายงาน

ผลสำเร็จของการดำเนินงานและแนวทางในการปรับปรุงโรงเรียน ให้การสนับสนุนการเงินและเผยแพร่ชื่อเสียงของโรงเรียนและมีความเห็นว่า การปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการมีความเหมาะสม การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ โรงเรียนมีปัญหาในด้านคณะกรรมการ ไม่มีเวลาปฏิบัติหน้าที่ มาปฏิบัติหน้าที่ไม่ครบ ไม่มีประสิทธิภาพในการทำงานและขาดความเข้าใจในภาระหน้าที่ สำหรับแนวทางที่เป็นไปได้ในการจัดตั้งคณะกรรมการควรเลือกผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาและมีเวลาพอมาเป็นคณะกรรมการ สำหรับ นเรศ หิรันกุล (2544 : บทคัดย่อ) ได้ทำการวิจัยการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จังหวัดนราธิวาส ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานโดยรวมทุกด้านและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานทั้ง 12 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่ขนาดแตกต่างกันมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานทั้ง 12 ด้าน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 โดยที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานมากกว่าสถานศึกษาขนาดกลางและสถานศึกษาขนาดเล็ก สำหรับปัญหาในการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ไม่มีเวลา ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ขาดการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับคณะกรรมการสถานศึกษา ขาดงบประมาณ ส่วนข้อเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาได้แก่ หน่วยงานในระดับเหนือควรจัดอบรมให้ความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ แต่งตั้งบุคคลที่เหมาะสมในการประสานงานระหว่างสถานศึกษากับชุมชน และหน่วยเหนือควรมีการประกาศเกียรติคุณแก่คณะกรรมการสถานศึกษาที่ปฏิบัติงานดี เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจ

สำหรับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม จังหวัดยะลา ซึ่งประกอบด้วยโรงเรียนจำนวน 13 โรงเรียนด้วยกัน ที่ตั้งของโรงเรียนตั้งอยู่ในพื้นที่ของเขตการศึกษา 2 ประกอบด้วย จังหวัดยะลา ปัตตานี นราธิวาสและสตูล ทุกจังหวัดเป็นจังหวัดชายแดนภาคใต้ที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศมาเลเซีย พื้นฐานของประชากรและสภาพของพื้นที่มีความแตกต่างจากภูมิภาคอื่นในด้านภาษา ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณี ทำให้มีปัญหาในการจัดการศึกษา(สำนักพัฒนาการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตการศึกษา 2 , 2542 : 1) จากการที่มีสังคมผสมผสานหลากหลายภาษา ศาสนา วัฒนธรรมและประเพณีดังกล่าว การจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่อยู่ในจังหวัดยะลา ก็เช่นเดียวกัน เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพวิถีชีวิตของคนในพื้นที่สอดคล้องกับความต้องการจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญยิ่ง ซึ่งขึ้นอยู่กับ การเข้าไป

มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสถานศึกษานั้นๆ เพื่อให้มีส่วนร่วมในการวางแผนและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ตามที่กำหนด

ดังนั้น ในฐานะที่ผู้วิจัยปฏิบัติงานอยู่ใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม จังหวัดยะลา จึงมีความสนใจอย่างยิ่งที่จะทำการศึกษาเกี่ยวกับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม จังหวัดยะลา ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้จะทำให้ทราบเกี่ยวกับระดับการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เปรียบเทียบการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากกลุ่มผู้แทน วุฒิการศึกษาและรายได้ที่แตกต่างกัน เพื่อจะได้นำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อันส่งผลต่อการปฏิบัติงานให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีคุณภาพได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพสูงขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ในการศึกษาไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา ตามบทบาทหน้าที่ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา ที่มาจากกลุ่มผู้แทน ผู้มีวุฒิการศึกษาและรายได้ที่แตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาปฏิสัมพันธ์ร่วมระหว่างกลุ่มผู้แทน วุฒิการศึกษาและรายได้ที่ต่างกันมีผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา

สมมติฐาน

1. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากกลุ่มผู้แทนต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน
2. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน
3. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีรายได้ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน
4. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากกลุ่มผู้แทนและวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน
5. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มาจากกลุ่มผู้แทนและรายได้ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน
6. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีวุฒิการศึกษาและรายได้ที่ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแตกต่างกัน

ความสำคัญและประโยชน์

ผลการวิจัยนี้ ผู้วิจัยคาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังต่อไปนี้

1. ได้ทราบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา ตามบทบาทหน้าที่ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543
2. ได้ทราบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา ที่มาจากกลุ่มผู้แทน ผู้มีวุฒิการศึกษา และรายได้ที่ต่างกัน
3. ได้ทราบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา ที่มาจากกลุ่มที่ต่างกับกับวุฒิการศึกษาที่ต่างกัน
4. ได้ทราบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา ที่มาจากกลุ่มที่ต่างกับกับรายได้ที่ต่างกัน
5. ได้ทราบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา ที่มีวุฒิการศึกษาที่ต่างกับกับรายได้ที่ต่างกัน

6. ได้ทราบระดับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลาที่มาจากกลุ่มผู้แทน วุฒิสภาการศึกษาและรายได้ที่ต่างกัน
7. ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาและบริหารการศึกษาสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการวางแผนเพื่อที่จะปรับปรุงบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น
8. เป็นแนวทางในการศึกษาวิจัยสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้องและผู้ที่มีความสนใจให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของคณะกรรมการสถานศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลาที่มุ่งศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาตามบทบาทหน้าที่ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ใน 11 ด้าน โดยบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามบทบาทหน้าที่ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ทั้ง 11 ด้านนั้น คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบในขอบเขตที่กว้างและมีหลายด้านเกินไป โดยที่บางด้านนั้นมีความสัมพันธ์และคล้ายคลึงกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามบทบาทหน้าที่ในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ทั้ง 11 ด้าน มาจัดสรุปรวมใหม่ ซึ่งสามารถจัดเป็นด้านใหญ่ๆได้ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการบริหารจัดการ ประกอบด้วย

- 1.1 กำหนดนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา
- 1.2 กำกับและติดตามการดำเนินงานตามแผนของสถานศึกษา

1.3 เสนอแนวทางและการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านวิชาการ
ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา

1.4 แต่งตั้งที่ปรึกษาและหรือคณะอนุกรรมการเพื่อกำเนินงานตามระเบียบนี้ ตามที่เห็นสมควร

2. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน ประกอบด้วย

2.1 ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการ ได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างทั่วถึงมีคุณภาพและได้มาตรฐาน

2.2 ส่งเสริมให้มีการพิทักษ์สิทธิเด็ก ดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษให้ได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.3 ส่งเสริมให้มีการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา ตลอดจนวิทยากรภายนอก และภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียนทุกด้าน รวมทั้งสืบสานจารีตประเพณี ศิลปวัฒนธรรมของท้องถิ่นและของชาติ

2.4 เสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน ตลอดจนประสานงานกับองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้สถานศึกษาเป็นแหล่งวิทยาการของชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและท้องถิ่น

3. ด้านการให้ความเห็นชอบ ประกอบด้วย

3.1 ให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา

3.2 ให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น

3.3 ให้ความเห็นชอบรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษาก่อนเสนอต่อสาธารณชน

2. ขอบเขตของประชากร

2.1 ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2545 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม จังหวัดยะลา ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ซึ่งประกอบด้วย ผู้แทนผู้ปกครองจำนวนไม่เกินสองคน ผู้แทนครูจำนวนไม่เกินสองคน ผู้แทนองค์กรชุมชนจำนวนไม่เกินสองคน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวนไม่เกินสองคน ผู้แทนศิษย์เก่าจำนวนไม่เกินสองคน ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนไม่เกินสี่คนและผู้บริหารสถานศึกษาเป็นกรรมการและเลขานุการ ซึ่งโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม จังหวัดยะลา มี

จำนวน 13 โรงเรียน จำนวนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 180 คน จำนวนตาม
กลุ่มผู้แทนได้ดังนี้

2.1.1 กลุ่มผู้แทนบุคคลภายใน จำนวน 59 คน ประกอบด้วย

2.1.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 13 คน

2.1.1.2 ผู้แทนครู จำนวน 26 คน

2.1.1.3 ผู้แทนศิษย์เก่า จำนวน 20 คน

2.1.2 กลุ่มผู้แทนบุคคลภายนอก จำนวน 76 คน ประกอบด้วย

2.1.2.1 ผู้แทนผู้ประกอบการ จำนวน 26 คน

2.1.2.2 ผู้แทนองค์กรชุมชน จำนวน 24 คน

2.1.2.3 ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน 26 คน

2.1.3 กลุ่มผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 45 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
จำนวน 123 คนซึ่งได้มาโดยใช้ตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan) (อ้างถึงใน
ผ่องศรี วาณิชยศุภวงส์, 2543 : 103) และสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นอย่างมีสัดส่วน (Proportional
Stratified Random Sampling) โดยเทียบสัดส่วนตามกลุ่มผู้แทนของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐานแล้วสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) แยกเป็น กลุ่มผู้แทนบุคคลภายใน
จำนวน 40 คน กลุ่มผู้แทนบุคคลภายนอกจำนวน 52 คน กลุ่มผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 31 คน

3. ขอบเขตของตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ จำนวนได้ดังนี้

3.1.1 กลุ่มผู้แทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนเป็น 3 กลุ่มได้แก่

3.1.1.1 ผู้แทนบุคคลภายใน

3.1.1.2 ผู้แทนบุคคลภายนอก

3.1.1.3 ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ

3.1.2 วุฒิการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวนเป็น 2 ระดับ
ได้แก่

3.1.2.1 ต่ำกว่าปริญญาตรี

3.1.2.2 ตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป

3.1.3 รายได้ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกเป็น 3 ระดับ ได้แก่

3.1.3.1 น้อยกว่า 10,000 บาทต่อเดือน

3.1.3.2 10,000-20,000 บาทต่อเดือน

3.1.3.3 มากกว่า 20,000 บาทต่อเดือน

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ใน 11 ด้าน โดยที่ผู้วิจัยนำมาจัดสรุปรวมใหม่เป็น 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนและด้านการให้ความเห็นชอบ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา หมายถึง การเข้าประชุม อบรม สัมมนา อภิปรายหรือแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์และเสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา ในสถานศึกษาตามหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม จังหวัดยะลา ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ใน 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการ ด้านการส่งเสริมและสนับสนุนและด้านการให้ความเห็นชอบ
2. ด้านการบริหารจัดการ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่เกี่ยวกับเรื่องนโยบายและแผนพัฒนาของสถานศึกษา การบริหารจัดการด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไปของสถานศึกษาและการแต่งตั้งที่ปรึกษาหรือคณะกรรมการเพื่อการดำเนินงานตามระเบียบนี้
3. ด้านการส่งเสริมและสนับสนุน หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาที่เกี่ยวกับการส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กทุกคนในเขตบริการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การพิทักษ์สิทธิเด็กดูแลเด็กพิการ เด็กด้อยโอกาสและเด็กที่มีความสามารถพิเศษ การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษ และการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

4. ด้านการให้ความเห็นชอบ หมายถึง การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการให้ความเห็นชอบในเรื่องของแผนปฏิบัติการประจำปี การจัดทำสาระหลักสูตรและรายงานผลการดำเนินงานประจำปีของสถานศึกษา
5. คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง คณะบุคคลที่ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักเกณฑ์และวิธีการ ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2543 ซึ่งประกอบด้วย
 - 5.1 ผู้แทนบุคคลภายใน ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้แทนครู ผู้แทนศิษย์เก่า
 - 5.2 ผู้แทนบุคคลภายนอก ประกอบด้วย ผู้แทนผู้ประกอบการ ผู้แทนองค์กรชุมชน ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
 - 5.3 ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ
6. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่รับผิดชอบบริหารโรงเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม จังหวัดยะลา ได้แก่ อาจารย์ใหญ่หรือผู้อำนวยการโรงเรียน
7. ผู้แทนครู หมายถึง ผู้แทนของข้าราชการครูผู้ปฏิบัติการสอนและผู้ช่วยผู้บริหารสถานศึกษานั้น
8. ผู้แทนศิษย์เก่า หมายถึง ผู้แทนของสมาคมศิษย์เก่า ชมรมศิษย์เก่าหรือบุคคลที่เคยศึกษาจากสถานศึกษานั้น
9. ผู้แทนผู้ประกอบการ หมายถึง ผู้แทนของผู้มีรายชื่อเป็นผู้ปกครองตามทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น
10. ผู้แทนองค์กรชุมชน หมายถึง ผู้แทนของชมรม สมาคม มูลนิธิ องค์กรเอกชนหรือกลุ่มบุคคลในรูปอื่นใดที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของสาธารณะและมีที่ตั้งอยู่ในเขตบริการของสถานศึกษานั้น
11. ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง ผู้แทนของเทศบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร เมืองพัทยาหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น

12. ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ หมายถึง ผู้นำทางศาสนา ผู้ทรงภูมิปัญญาไทยในท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญ ข้าราชการอื่นนอกสังกัดสถานศึกษา พนักงานรัฐวิสาหกิจ เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานอื่นของรัฐ เจ้าของหรือผู้บริหารสถานประกอบการทั้งในและนอกเขตบริการของสถานศึกษานั้น

13. วุฒิการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาสูงสุดของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

14. รายได้ หมายถึง ผลลัพธ์ที่เป็นจำนวนเงินที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิมในจังหวัดยะลา ได้จากค่าตอบแทนในการประกอบอาชีพหรือผลประโยชน์ที่ได้รับเฉลี่ยเป็นบาทต่อเดือน

15. โรงเรียนมัธยมศึกษา จังหวัดยะลา หมายถึง สถานศึกษาของรัฐที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม จังหวัดยะลา ทั้งระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย มีทั้งหมด 13 โรงเรียน คือ โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง จังหวัดยะลา โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง 2 โรงเรียนคณะราษฎรบำรุง 3 โรงเรียนสตรียะลา โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ โรงเรียนรามันศิริวิทย์ โรงเรียนธารโตวัฒนวิทย์ โรงเรียนนิคมพัฒนาวิทย์ โรงเรียนชะหาศิรยานุกูล โรงเรียนกาบังพิทยาคม โรงเรียนบันนังสตาวิทยา โรงเรียนเบตง “วีระราษฎร์ประสาน” และโรงเรียนจันทร์ประกัสสรอนุสรณ์